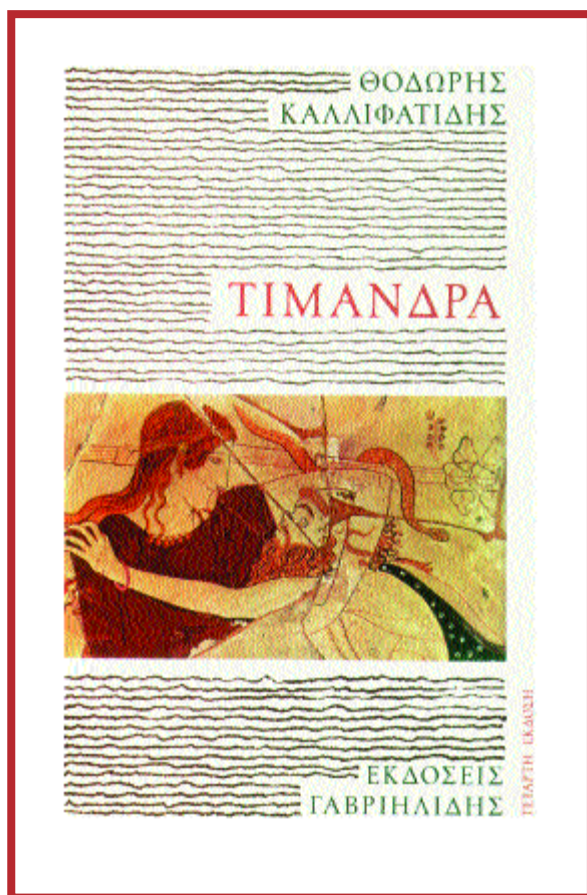

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗΣ:

Ο Έλληνας που με την πένα του μιλά στις καρδιές των Σουηδών

Επί 50 σχεδόν χρόνια ζει και δημιουργεί στη Σουηδία ο Θοδωρής Καλλιφατίδης, από τους πιο αγαπημένους συγγραφείς του σουηδικού κοινού και των κριτικών, οι οποίοι έχουν κατ' επανάληψη τιμήσει το έργο του.

- Ποιό μπορεί να είναι το πολιτισμικό μέλλον του Ελληνισμού στο διεθνές προσκήνιο, ιδιαίτερα το ευρωπαϊκό, κατά την άποψη ενός από τους δημιουργούς του, που διαδίδουν το πνευματικό του φως επί δεκαετίες ολόκληρες στη μακρινή Σουηδία;

“Πιστεύω σε μια αναγέννηση του Ελληνισμού, δεδομένου ότι τόσο η Ευρώπη, όσο και ο υπόλοιπος κόσμος, ακόμα πιο έντονα από πριν, στρέφονται προς τις βασικές αρχές της πολιτικής και φιλοσοφικής σκέψης. Κι όλοι ξέρουν πού βρίσκεται μια από τις πιο μεγάλες πηγές”, απαντά ο Θοδωρής Καλλιφατίδης.

- Σε αυτό το πλαίσιο, οι προσπάθειες συσπείρωσης του απανταχού Ελληνισμού βρίσκουν την αποδοχή του συγγραφέα. Εκφράζει, ωστόσο, επιφυλακτικότητα ως προς την τύχη που θα έχουν όργανα όπως το ΣΑΕ και η επικείμενη ΠΣΕ (Παγκόσμια Συνέλευση του Ελληνισμού), καθώς φοβάται ότι “αργά ή γρήγορα πάντα πέφτουν στα χέρια επιτηδείων, που τα εκμεταλλεύονται για δικούς τους στόχους. Βέβαια αυτό, όπως διευκρινίζει, δε σημαίνει ότι δεν είναι καλό να γνωρίζουμε ο ένας τον άλλον και στο βαθμό που γίνεται να υποστηρίξουμε κοινούς σκοπούς”.

- Η γραφή του είναι λιτή και υπαινικτική, απαύγασμα της βαθιάς αίσθησης ελευθερίας που διακατέχει τόσο την καλλιτεχνική του φυσιογνωμία, όσο και τις προσωπικές του επιλογές. “Η ελευθερία ήταν πάντα για μένα κάτι που το αφήνω πίσω μου. Πρώτα άφησα το χωριό μου, στη συνέχεια την πόλη μου, μετά τη χώρα μου, μετά τη γλώσσα μου”, δηλώνει χαρακτηριστικά.

"Ευρωπαίος Πολίτης" ο Θεόδωρος Καλλιφατιδής

των Ιωάννας Ντυμένου και Κατερίνας Τρουφιάνη

Όταν μάλιστα ο Θ.Καλλιφατιδής επιλέγει την οδό της ελευθερίας, θυσιάζει στο έργο του ακόμη και το αρχέτυπο του ανδρικού φύλου, κάτι που έκανε στην "Τιμάνδρα", για την οποία βραβεύτηκε με το Βραβείο Στίνα-Ελντ Εκνταλ της Σουηδικής Ακαδημίας (1989).

- Η "Τιμάνδρα" υπήρξε, όμως, σταθμός στο έργο του και για έναν πρόσθετο λόγο. Είναι το πρώτο του βιβλίο που γράφηκε απευθείας στα ελληνικά, καθώς μέχρι τότε ο Θεόδωρος Καλλιφατιδής έγραφε κατ' αρχήν μόνο στα σουηδικά. "Είναι και αυτός ένας τρόπος για να επιστρέψεις στην πατρίδα σου", δηλώνει ο συγγραφέας.

Η Ελλάδα είναι παντού μέσα στο στοχασμό και το έργο του. "Το θέμα, όμως, όπως δηλώνει ο ίδιος με πικρία, δεν είναι ποιά θέση έχει η Ελλάδα στη δουλειά μου, αλλά ποιά θέση έχει η δουλειά μου στην Ελλάδα".

Ο διακεκριμένος Σουηδός κριτικός λογοτεχνίας Καλ Ερικ Βάλουντ, από την πλευρά του, δηλώνει, πάντως, απερίφραστα, πως "Ο Καλλιφατιδής γράφει τόσο όμορφα, όσο όμορφα είναι και τα απογεύματα στην πατρίδα του".

Η πορεία από τη Λακωνία στην Στοκχόλμη

Ο Θεόδωρος Καλλιφατιδής γεννήθηκε στους Μολάους Λακωνίας το 1938. Δασκαλοπαίδι, μετακομίζει με την οικογένειά του στην Αθήνα το 1946. Σπούδασε στη Σχολή του Κάρολου Κουν και μετά τη στρατιωτική του θητεία έφυγε για τη Σουηδία, όπου ζει μέχρι σήμερα.

Σπούδασε Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης, όπου δίδαξε αργότερα και ο ίδιος.

Επί τέσσερα χρόνια διηύθυνε το λογοτεχνικό περιοδικό "Μπόννιερς Λιττερέρα Μαγκαζίν". Από το 1976 ζει αποκλειστικά από το γράψιμο. Έχει εκδόσει έντεκα μυθιστορήματα, ποιητικές συλλογές, ταξιδιωτικά, δοκίμια, θεατρικά, έχει γράψει σενάρια ταινιών μεγάλου μήκους και έχει σκηνοθετήσει μια ταινία.

Βραβεύτηκε με το Μεγάλο Βραβείο Μυθιστορήματος (1981) και το Βραβείο Τιμής της Στοκχόλμης (1992). Για την "Τιμάνδρα" απέσπασε το Βραβείο Στίνα-Ελντ Εκνταλ της Σουηδικής Ακαδημίας (1989).

Γράφει στη σουηδική γλώσσα. Στην Ελλάδα έχουν κυκλοφορήσει τα μυθιστορήματα "Η Αγάπη", "Με λένε Στέλιο", "Δούλοι και Αφέντες", "Εκπτώτος Αγγελος", "Μια μέρα στην Αθήνα", "Τιμάνδρα".

B.B. ■

Στον Έλληνα συγγραφέα Θεόδωρο Καλλιφατιδή απονεμήθηκε φέτος ο τίτλος του Ευρωπαίου Πολίτη, από τη σουηδική οργάνωση "Κίνηση για την Ευρωπαϊκή Ένωση".

Η επιτροπή, η οποία αποτελείται από παράγοντες από όλο το πολιτικό φάσμα της Σουηδίας, ευρωβουλευτές, αλλά και επιχειρηματίες, αιτιολογώντας τη διάκριση αυτή υπογράμμισε τα εξής: Η ελληνική καταγωγή του μέσω του συγγραφικού έργου του μας θυμίζει την κοινή πολιτιστική μας κληρονομιά.

- Σε συνάντηση που είχαμε μαζί του μας εξέφρασε την έκπληξή του, αλλά και την χαρά του, για την τιμητική αυτή διάκριση.

Ούτε το είχα σκεφθεί ποτέ ότι θα μου γινότανε κάποια τέτοια τιμή, ούτε καν μου είχε περάσει από το μυαλό. Αυτό όχι μόνο με τιμά, αλλά με κάνει να αισθάνομαι και ευγνωμοσύνη γιατί δείχνει ότι η δουλειά μου που έχει σε μεγάλο βαθμό ως πυρήνα της την Ελλάδα εκτιμάται ιδιαίτερα και αυτό, φυσικό είναι, να με ικανοποιεί σαν συγγραφέα, αλλά ιδιαίτερα σαν Έλληνα.

- Είχατε γράψει παλαιότερα ότι η ανανέωση της σουηδικής λογοτεχνίας δεν θα γίνει από τους Σουηδούς, αλλά από τους μετανάστες, ή από μας που ερχόμαστε από έξω και εμβολιάζουμε την κοινωνία αυτή.

Ναι, κι αυτό πιστεύω ισχύει σχεδόν για όλους τους πολιτισμούς μόνο που απλώς το ρόλο των μεταναστών σε διαφορετικές κοινωνίες τον παίζουν καινούρια κοινωνικά στρώματα.

Στην Ελλάδα τον ρόλο των ανανεωτών τον παίζουν οι γυναίκες. Δηλαδή η ανανέωση της ελληνικής λογοτεχνίας θα έρθει στην Ελλάδα από τις γυναίκες.

Η ανανέωση έρχεται πάντα από κάποιο νέο κοινωνικό φορέα, ο οποίος δεν υπήρχε πριν στο στίβο, δεν έρχεται από αυτούς που έχουν μείνει στον ίδιο τρόπο σκέψης και έκφρασης σαράντα-πενήντα χρόνια, δυο αιώνες. Η ανανέωση έρχεται από κάποιους άλλους, αυτοί οι άλλοι είμαστε, εδώ στη Σουηδία, οι μετανάστες.

- Ο ρόλος της ανανέωσης, τον οποίο παίζουν οι φορείς που προαναφέρατε, δηλαδή οι μετανάστες, οι γυναίκες, επηρεάζεται από τις κοινωνίες, στις οποίες δρουν και παράγουν το έργο τους;

Όλες οι κοινωνίες που έχουν διατηρήσει και αναπτύξει τον πολιτισμό τους έχουν ακολουθήσει πάντα την ίδια τακτική δηλαδή έχουν ανοίξει τις πόρτες στα νέα κύματα.

Η αρχαία Αθήνα είναι το κλασσικό παράδειγμα μιας τέτοιας κοινωνίας. Οι Αθηναίοι όχι μόνο έπαιρναν ιδέες από τις κοινωνίες γύρω τους -μην ξεχνάμε πόσο ταξίδεψε ο Πλάτων-, αλλά τιμούσαν ιδιαίτερα τους ξένους φιλόσοφους, φιλόλογους, ποιητές, που έφταναν στην πόλη ανακηρύσσοντας πολλούς από αυτούς επίτιμα μέλη της κοινωνίας τους. ■